

Täysistunto

Torstai 28.5.2020 klo 16.00—18.11

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta Hallituksen esitys HE 75/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Kulmuni, olkaa hyvää ja esitelkää.

Keskustelu

17.03 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (esittelypuheenvuoro): Arvoisa... [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hetkinen. — Pyydän hiljaisuutta saliin, keskustelut ulkopuolelle, olkaa hyvä. — Kulmuni, olkaa hyvä.

Arvoisa herra puhemies! Käynnissä oleva koronavirusepidemia on muuttanut nopeasti kuvaa tulevasta talouskehityksestä kaikkialla maailmassa, myös Suomessa. Valtiovarainministeriö arvioi vielä viime syksynä Suomen kansantalouden kasvavan noin 1 prosentin kuluvan vuoden aikana. Huhtikuun ennusteessa näkymät olivat kuitenkin muuttuneet jo merkittävästi synkempään suuntaan, ja valtiovarainministeriö arvioikin talouden supistuvan 5,5 prosenttia tämän vuoden aikana.

Heikentynyt talouskehitys näkyy julkisen talouden rahoitusaseman voimakkaana heikentymisenä kaikilla julkisen talouden osa-alueilla. Voimakkaimmin lainatarve kasvaa valtiontaloudessa, ja kuluvan vuoden kolmannen lisätalousarvion pohjalta arvioituna valtionvelka kasvaa noin 120 miljardiin euroon kuluvan vuoden loppuun mennessä. Valtiovarainministeriön ennusteiden mukaan velkaantuminen jatkuu myös lähitulevaisuudessa ylittäen 125 miljardin rajan ensi vuoden aikana.

Voimassa olevan lainanottovaltuuden mukaan valtioneuvosto voi ottaa lainaa valtiolle siten, että velkaa saa olla nimellismääräisesti enintään 125 miljardia euroa ja tähän saa sisältyä enintään 18 miljardia euroa lyhytaikaista lainaa, jonka laina-aika sitä otettaessa on enintään 12 kuukautta. Kuten edellä on todettu, valtionvelka tulee koronaviruksen seurauksena kasvamaan lähiaikoina voimakkaasti, ja se ylittää valtiovarainministeriön perusenusteen mukaan nykyisen valtuuden rajan jo ensi vuoden aikana. Talouskehitys voi kuitenkin osoittautua ennustettuakin heikommaksi, jolloin valtuuden yläraja tulee vastaan ennakoitua nopeammin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

Toimiminen lähellä lainanottovaltuuden ylärajaa vaikeuttaa valtion velanhallintaa ja vähentää mahdollisuutta tarkoituksenmukaisen kassapuskurin ylläpitämiseen yllättävien menojen varalta. Tästä syystä nykyistä valtioneuvostolle myönnettyä lainanottovaltuutta esitetään korotettavaksi 150 miljardiin euroon. Velan kasvu tulee lisäämään myös lyhytaikaisen lainanoton tarvetta, minkä takia lyhytaikaisen velan enimmäismäärää esitetään nostettavan 18 miljardista eurosta 25 miljardiin euroon. Muilta osin nykyiseen valtioneuvostolle myönnettyyn valtuuteen ei esitetä muutoksia.

17.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä valtionvelan lainanottovaltuuden nostaminen on tässä tilanteessa siinä mielessä rutiininomainen asia, että se on välttämätöntä, kun tiedämme, että tuo yläraja lähestyy. Valtionvelka on kasvanut finanssikriisin jälkeen vuodesta 2008 erittäin kovaa tahtia, likimain kaksinkertaiseksi. Valopilkku oli tuo pääministeri Juha Sipilän tarkan talouden hallituskausi, jolloin yhtenä vuonna, vuonna 2018, pitkästä ajasta pystyttiin jopa lyhentämään valtionvelkaa. Tämä tilanne, jossa me nyt olemme — velkaa on jouduttu tekemään lisää — ei johdu hallituksesta eikä talouspolitiikasta vaan talouden ulkopuolisesta tekijästä, sellaisesta tekijästä, jolle meistä kukaan ei ole voinut mitään. Hallitus on tietysti joutunut tässä tilanteessa valtionvelkaa lisäämään.

Tietysti täytyy ihmetellä, että viimeisen kahden kuukauden aikana talouspuolueena aikaisemmin tunnettu kokoomus on joka asian yhteydessä täällä esittänyt vielä suurempaa valtionvelan ottoa. Tämänhän ministeri Kulmuni totesikin tuossa suullisella kyselytunnilla. Se meitä on täällä tietysti kovasti hämmästyttänyt.

Nyt valtionvelan otto on sikäli hiukan helpompaa, että Suomelle jopa maksetaan velan ottamisesta, ja siinä mielessä tällä nyt kasvaneella velan osuudella ei ole suoria budjettivaikutuksia lainkaan. Meidän täytyy tietysti pyrkiä elvyttämään talouttamme, kun nyt selviämme tästä pahimmasta kriisistä. Se talouden elvyttäminen tarkoittaa sitä, että jos aiomme saada kasvua aikaan ja työllisyyttä parantaa, niin emme tietystikään voi lähteä veronkiristysten ja menoleikkausten tielle vaan meidän täytyy pyrkiä rakenteellisiin uudistuksiin. Työn määrää ja työn tuottavuutta on parannettava — työn määrää lisättävä ja tuottavuutta nostettava — ja siihen on tietysti monia keinoja, joihin uskon tämän hallituksen pystyvän. Tärkein on tietysti tuo hieman jo näköpiirissä oleva, viimein toteutuva terveystoimen uudistus, mutta tietysti tarvitsemme sosiaaliturvauudistuksen ja ennen kaikkea työmarkkinauudistuksen, jolle uskon myös ammattiyhdistysliikkeen olevan suosiollinen, kun asioista neuvotellaan sillä tavalla, että siinä otetaan eri osapuolten näkemykset asianmukaisesti huomioon.

17.09 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Valtion lainanoton tulee perustuslain mukaan perustua eduskunnan suostumukseen, ja siksi me nyt käsittelemme tätä hallituksen esitystä valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta.

Edustaja Kiviranta toi hyvin esille, miten me olemme nyt yhdessä ja yksituumaisesti hyväksyneet sen, että olemme joutuneet ottamaan valtiona todella tuntuvasti lisää lainaa, mutta muuta mahdollisuutta meillä ei tässä tilanteessa ole ollut. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen kokonaistuotanto supistuu tänä vuonna noin 5,5 prosenttia, ja jos emme tee oikeita toimenpiteitä, tämä aiheuttaa niin sanotun kiikkulaudan, eli kun talouskehitys menee alaspäin, silloin työttömyys- ja etuusmenot nousevat ylöspäin, ja kun työttömyys nousee ylös, verotulot menevät alas. On ehdottoman tärkeää, minkä edustaja Kiviranta toi hyvin esille, että me olemme jo nyt tässä vaiheessa, kun hoidamme tätä akuut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

tia koronakriisiä, henkisesti valmiita ja valmistautuneita tekemään rakenteellisia uudistuksia — juuri muun muassa sote-uudistuksen ja sosiaaliturvauudistuksen eli sotu-uudistuksen — joiden yhtenä keskeisenä tavoitteena on se, että me voimme jatkossakin turvata peruspalvelut kansalaisille ja että Suomi olisi tulevaisuudessakin sellainen maa, jossa voi asua maailman onnellisin kansa. On muistettava, että velka on veli otettaessa mutta veljenpoika maksettaessa ja että velanotto pahimmillaan on meidän lastemme verottamista, koska jossakin vaiheessa ne velat on maksettava, ja meidän on jätettävä Suomi sellaisessa kunnossa meidän lapsillemme, että he saavat asua maassa, jossa on hyvä elää.

Arvoisa puhemies! Tänään on puhuttu EU:sta ja eurooppalaisesta yhteistyöstä, ja pidän ehdottoman tärkeänä sitä, että me tuemme ja edistämme eurooppalaista yhteistyötä, mutta olen hyvin iloinen siitä huomiosta, minkä muun muassa valtiovarainministeri Kulmuni toi esille, että Suomen pitää tiukasti pitää kiinni siitä, että jokaisen EU-maan tulee vastata itse talouspolitiikastaan ja omista veloistaan. Siksi tähän EU-komission esitykseen on suhtauduttava kriittisesti, ja siitä on saatava Euroopassa sellainen yhteinen näkemys ja yhteinen paketti, johon Suomikin voi sitten sitoutua.

17.12 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kun edellinen puhuja nyt päätti tähän aihealueeseen, niin minäpä jatkan sen verran, että olen täsmälleen samaa mieltä. Se periaate, että jokainen vastaa omista veloistaan, on edelleen erittäin perusteltu ja vastuullinen, ja kyllä minun näkemykseni mukaan tulee olla niin, että tämä nyt esitetty Euroopan unionin tukipaketti vaatii korjauksia. Sitä on lähdettävä korjaamaan, ja tällaisenaan sitä ei tietenkään pidä hyväksyä.

Puhemies! Tämä lainanottovaltuuden nostaminen tässä tilanteessa on mielestäni täysin perusteltua. Koko ajanhan tässä valitettavan koronakriisin ratkaisussa talouspoliittisessa mielessä on lähdetty kuitenkin siitä tärkeästä näkökulmasta, että nyt mennään terveys edellä ja nyt mennään se näkökulma edellä, että tässä tilanteessa, akuutissa tilanteessa tässä ja nyt, me turvaamme Suomen työpaikkoja, me estämme konkurssseja, me pidämme ihmisistä huolta, me pidämme ihmisten toimeentulosta huolta. Ja se edellyttää tämänkaltaista talouspolitiikkaa kuin tässä ja nyt on tehty lukuisten lisätalousarvioiden myötä. On tärkeää, että saamme kohta neljännen lisätalousarvion, jossa myös näitä elvytystoimia katsotaan.

Syksyllä on syytä katsoa tulevaisuuteen, niin kuin hallitus aikoo. Ja tässä alleviivaisin tätä Vihriälän neljän talousviisaan, erittäin arvostetun talousviisaan, paperia, jossa nimenomaan lähdetään siitä, että nyt oikea kulma ei ole lähteä leikkauspolitiikkaan tässä ja nyt vaan taloutta on sopeutettava, vaikeinkin keinoin ehkä, vasta pitemmällä aikajänteellä. Se on tehtävä vuoteen 2030 tultaessa ja nimenomaisesti lähdettävä siitä, että nyt me tarvitsemme eväät kestäväen kasvun luomiseen. Mielestäni oli tärkeää muun muassa se, että tämä Vihriälän neljän viisaan talouspaperi otti selkeän kannan esimerkiksi oppivelvollisuuden, sen iän nostamisen, puolesta, koska se nähtiin merkittävänä tulevaisuusinvestointina ja tekona suomalaisten nuorten hyväksi ja heidän tulevaisuutensa hyväksi. Mennään näillä opeilla niin sanotusti eteenpäin — mielestäni se on aivan oikea suunta, ja hallitushan juuri tätä on ilmaissut aikovansa tehdä.

Tässä suhteessa, puhemies, mielestäni olemme vaikeassa tilanteessa, jossa ei pidä aliarvioida sitä, että velkaannumme. Kuitenkin siihen nähden, mikä tilanne voisi olla, me olemme suhteellisen hyvässä perusasetelmassa. Täällä kokoomus... [Petteri Orpon välihuuto] — Puheenjohtaja Orpo, arvostan kovasti, että jätite tänne saliin. Olin jo vähän varustautunut, että kokoomus täällä tulee kritisoimaan velanottoa, joten sanonpa vain, että olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

hieman ihmetelleet, puhemies, sitä, että jo viime jouluna ennen koronavirusiäkin kokoomus esitti valtiovarainvaliokunnan veturin suulla, että noin miljardin verran lisätään [Puhemies koputtaa] veroja [Esko Kivirannan välihuuto] — anteeksi, menoja — ja samaan aikaan kevennetään veroja. Ja kun samaan aikaan kritisoidaan velkaa, [Puhemies koputtaa] niin tietenkin tämä yhtälö mielestäni on hieman mahdoton, ja ehkä puheenjohtaja Orpo sitten tätä kommentoi lisää.

17.15 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Helppoa jatkaa tästä edustaja Viitasen ansiokkaasta puheenvuorosta, että kyllähän tämä on vähän erilainen tilanne tietyllä tapaa, kun kokoomukselta tulee kovia esityksiä lisämenoista. Muuten täällä puhutaan kyselytunnilla tai muulla, on sali täynnä ja kritisoidaan, mutta silloin kun tulee oikea esitys, jossa nyt lainavaltuuksia sitten esitetään, ei täällä kauheasti oppositiota asia loppujen lopuksi kiinnosta, mikä sinänsä on erikoista.

Niin kuin täällä hallituksen esityksessä on todettu, meillä on merkittäviä pääomavastuita erityisesti kansainvälisille rahoituslaitoksille, ja haluaisin kyllä huomauttaa perussuomalaisille — joita tämä keskustelu ei näköjään kiinnosta, koska salissa ei ole yhtään perussuomalaista — että kun he väittivät äsken kyselytunnilla — edustaja Junnila sen totesi — että ministeri Kulmuni ei olisi vaatinut 9.4. euroryhmässä PeVin edellyttämää ehdollisuutta vaan hyväksyi silloin euroryhmän päätöksen lainojen ehdollisuuden poistamisesta, niin olisin halunnut kuulla häneltä, mihin tämä tieto perustuu. Se liittyy hyvinkin tiukasti tähän asiaan, mitä nyt olemme käsittelemässä. Me olemme saaneet selvityksen siitä, että tätä asianmukaista ehdollisuutta on noudatettu niin kuin pitääkin. Kyllähän tässä kuitenkin suuri valiokunta on hyvin pidetty informoituna ja myöskin on kuultu ministeri Kulmunia ja vastaavasti myöhemmin pääministeri Marinia tämän asian ympärillä ja niiden reunaehtojen, mitä perustuslakivaliokunta on asettanut, mukaan on myöskin toimittu. Eli haluan kiittää valtiovarainministeriä ja myöskin pääministeriä siitä, että on toimittu erittäin tarkasti Suomen edusta huolta pitäen, eikä ole mitään syytä epäillä, että olisi toimittu jollakin toisella tavalla, kuten edustaja Junnila täällä salissa aiemmin esitti.

17.17 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täytyy vähän nyt ihmetellä tätä hallituspuolueiden edustajien intoa mätkiä oppositiota. Jos te, edustaja Viitanen, käyttäisitte kaiken tuon tarmonne siihen työhön, että tämän maan talous saataisiin nousuun, niin varmasti jotain tulostakin syntyisi. Mutta arvostettu edustaja keskittää kaiken tarmonsa ja voimansa opposition mätkimiseen sen sijaan, että esittäisitte ratkaisuja. Niitä me emme nyt vielä kuulleet, mutta, herra puhemies, ehkä niitä kuulemme sitten myöhemmin.

Herra puhemies! On tietysti totta, että valtion velanotto kasvaa ja julkinen velanotto kasvaa voimakkaasti tämän kriisin myötä. Mehän olemme esittäneet ilman muuta toimia, joilla tämän syvimmän kriisin yli päästään, jotta työpaikat ja yritykset pelastetaan. Se on tietysti tärkeää, että näitä panostuksia nyt tehdään, jotta tämän kriisin vaikutuksia voidaan lieventää. Mutta sen jälkeen, herra puhemies, on tärkeää, että tämän maan talous laitetaan kuntoon, ja silloin tietysti katse kääntyy hallitukseen ja tulevaan budjettiriiheen. Täällä hallituspuolueiden edustajat puhuvat nytten reippaasti näistä rakenteellisista uudistuksista, mutta muistetaan kuitenkin, että teidän hallitusohjelmanne on rakennettu täysin hötön päälle: menoja lisätään kyllä miljarditolkulla, mutta tuloista ei ole tietoaakaan. Työllisyystoimia olemme koko vuoden täällä salissa kyselleet, niitä ei ole näkynyt eikä kuulunut, ja nyt ne on vielä siirretty tuonne tulevaan syksyyn — nähtäväksi jää, tuleeko niitä vielä sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

loinkaan. Elikkä, herra puhemies, minusta on ehkä hieman falskia nyt lähteä oppositiota tällä tapaa moittimaan, kun kerran teidän talouspolitiikkanne linja on tällä tapaa rakennettu hötön päälle.

Herra puhemies! Näitä toimia kyllä ilman muuta tarvitaan, sillä VM:n uusimman ennusteen mukaan, jos tätä rataa mennään eteenpäin, vuonna 2023 vielä julkinen nettoluotonanto on lähes 4 prosenttia bruttokansantuotteesta — puhutaan noin 10 miljardin kokoluokasta. Elikkä kyllä tässä työnsarkaa riittää varsin paljon.

Mutta oikeastaan tässä ehkä nyt aivan lyhyesti tästä itse asiasta: Luulen, että tämän kriisin akuutin vaiheen hoitamisessa olemme hyvin yhtä mieltä siitä, että tämä täytyy tehdä nyt tarmokkaasti yhdessä. Mutta luulen, että sen jälkeen siinä, miten tästä mennään eteenpäin, eroja rupeaa löytymään, sillä jos katsotaan Vihriälän raporttia, niin on aivan liian pitkä aika siihen, että vuodesta 23 lähtien lähdetään tekemään tätä talouden sopeuttamista. Kyllä se työ täytyy aloittaa heti, ja nimenomaan sieltä työllisyyden ja kilpailukyvyn kautta ja näistä uusista menolisäyksistä luopumisen kautta päästään jo, herra puhemies, varsin pitkälle.

17.20 Petteri Orpo kok: Herra puhemies! Se, että Suomi pystyy nyt kriisin keskellä ottamaan velkaa, perustuu siihen, että normaaliaikoina, esimerkiksi viime hallituskaudella ja aikaisemmillaakin, Suomessa on kuitenkin pidetty kiinni siitä, että julkinen talous pyritään tasapainottamaan. Sehän on se idea, että silloin kun normaaliaikoina pidetään asioista huolta, niin silloin valtio voi tällaisen kriisin keskellä ottaa velkaa, ja se on täysin hyväksyttävää, vaikka me kaikki tiedämme, että velka pitää jonain päivänä maksaa takaisin.

Ne ovat aika pieniä, pieniä eroja tässä kymmenien miljardien määrässä, mitä on ollut opposition esityksissä, niin että ei niistä nyt kannata ihan hirveästi meteliä pitää — elleivät ne sitten ole sattuneet pahaan paikkaan, edustaja Kiviranta.

Mutta miten tästä eteenpäin? Minusta Vihriälän raporttia ei voi lukea niin, että se, että sopeutustoimet alkavat viimeistään vuonna 23, tarkoittaa, että aikaisintaan silloin, vaan kyllä hallituksen pitää jo nyt valmistella kokonaisuutta, johon kuuluu ensin tämä pelastusohjelma, sen jälkeen pelastuspaketin hallittu alasajo ja siirtyminen talouden toimeliaisuuteen, eli tuet ajetaan alas. Samaan aikaan tarvitaan elvytystoimia, joilla talous käynnistetään, ja seuraavassa vaiheessa niitä rakenteellisia uudistuksia, tärkeimpänä työllisyyttä edistävät uudistukset, koska viime kädessä kestävää taloutta ja velanoton hallintaa ei millään muulla pystytä Suomessa hoitamaan kuin sillä, että meillä on korkea työllisyysaste. Siksi hallitus ei mielestäni voi nyt odottaa, taas kerran, sinne elokuun budjettiriiheen uusien rakenteellisten toimien tai työllisyystoimien kanssa, vaan mielestäni hallituksen pitää aloittaa niiden valmistelu välittömästi. Niistä työryhmistä — tai mitä siellä onkaan — pitäisi tulla konkreettisia ehdotuksia, jotka menevät valmisteluun. Tavoite oli 60 000 hallitusohjelman mukaan; se on kaukana. Sen lisäksi meille tulee valitettavasti koronan myötä kymmeniätuhansia työttömiä lisää — toivottavasti puhutaan kymmenistä tuhansista, ei sadoista tuhansista. Ne työllisyystoimet tarvitaan nyt, tehkää niitä. Kaikki, mitä tehdään nyt työllisyyden ja kasvun eteen, vähentää sitä kaameaa tuskaa aikanaan, kun se sopeuttamisvaihe alkaa.

17.22 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Ymmärrän, että edustaja Orpo ei ole päästänyt edustaja Heinosta ja edustaja Zyskowiecia tänne tänään keskustelemaan, koska heidän lisäbudjetin yhteydessä esittämänsä menojen lisäys- ja tulojen vähennyslinja tarkoittaisi sitä, että nyt täytyisi loogisesti tehdä sitten vähintään 20 miljardin lisäys tänne lai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

nanottovaltuuksiin, [Jouni Ovaska: Oho!] sillä kolmen neljän vuoden aikana kertyisi niin paljon lisää tätä velkaa.

Tämä kansainvälinen tilannehan on hyvin ainutlaatuinen. Näyttää siltä, että näiden keskuspankkien aktiivisten operaatioiden tuloksena tämä hyvin matala korkotaso säilyy vuosia, jopa kymmenen vuotta tämmöisen ekonomistien yleisen näkemyksen mukaan. Sehän mahdollistaa sen, että Suomi voi satsata talouden kasvuun, tulevaisuusinvestointeihin, mutta tietysti tulevien vuosien talous- ja finanssipolitiikan pitää olla hyvin kasvuhakuista ja pitää yhdistää työllisyyspolitiikka ja talouspolitiikka järkevällä tavalla. Toivottavasti myöskin tämä Euroopan unionin elvytysrahasto saadaan muokattua sellaiseksi, että se tulee sitten aika isolla arsenaalilla myös Suomen kasvuponnisteluja. Sitä pitää saada muunnettua tästä tulonsiirtomallista enemmän sitten tämmöiseksi kasvustrumentiksi koko EU:n alueella eikä liiaksi väännettynä vain osaan aluetta. Mutta uskon, että tässä nämä tulevien viikkojen neuvottelut auttavat sitä.

Tuosta Vihriälän työryhmän raportista on paljon puhuttu tässäkin keskustelussa, ja se on hyvin tärkeä linjaus. Siinä juuri tähän poikkeukselliseen tilanteeseen vedoten, kun pystytään hyvin matalalla korolla tai jopa miinuskorolla valtion pitkäaikaista luototusta hankkimaan, voidaan rakentaa sitä tulevaa kasvua elvytyksellä ja sitten näillä tulevaisuuspanostuksilla, samaan aikaan tietysti huolehtien siitä, että tuottavuuden kasvu ja työllisyysasteen nousu toteutuvat mahdollisimman nopeasti. Siihen nähdenhän nämä työryhmän kasvuarviot ovat hyvin maltillisia tai suorastaan pessimistisiä, kun siellä puhutaan 1—2 prosentin kasvusta pitkään, tuonne 2023—2024:ään asti, että tämmöisen jyrkän taantuman jälkeen pitää tavoitella 3—4 prosentin kasvulukuja vähintäänkin nyt kahden kolmen vuoden ajan, ja silloin tilanne myöskin tämän velkaantumistarpeen osalta on ihan toisennäköinen. Tässä hallituksen esityksessähän on laskettu, että tarvittaisiin keskimäärin tuommoinen 7 miljardia lisävelkaa tämän vaalikauden aikana, ja sitä pystytään olennaisesti vähentämään, jolloin ei tämä 150 miljardin katto tule vastaan vielä seuraavankaan vaalikauden alkupuolella.

17.26 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin on sanottu, velka on veli otettaessa, veljenpoika maksettaessa. Mutta tähän koronatilanteeseen liittyen Suomikin joutuu nyt ottamaan lainaa, ja tässä valtioneuvosto pyytää nyt sitten eduskunnalta tätä lainanottovaltuutta nostettavaksi 150 miljardiin. Isoista summista puhutaan, mutta kun on todettu senkin, että tällä hetkellä Suomi saa nollakorolla ja jopa negatiivisella korolla lainaa, niin miksi ei ottaisi sitä, just että saadaan pidettyä Suomi terveenä ja sitten myös yritykset pystyssä.

Minäkin haluan tässä yhteydessä ottaa kantaa tähän velkaan, mikä nyt liittyy näihin EU:n rahastoihin ja tähän EU-toimintaan. Jokainen maa mielestäni vastaa omista veloistaan. Toivon, että myös tämä elvytyspaketti, mikä nyt tällä hetkellä on komission esitys, saadaan sillä tavalla, että siinä lainapainotteisuuden osuus olisi huomattavasti suurempi kuin mitä se tällä hetkellä on, ja myös että Suomen saanto siitä olisi merkittävämpi, niin että voisimme myös sillä tavalla elvyttää meidän tällä hetkellä taantunutta yritystoimintaa. Tietysti täytyy huolehtia myös siitä, että Suomen vienti lähtee vetämään, ja se tarkoittaa myös, että EU:ssa kysyntä kasvaa. Toivon tälle elvytyspaketille merkittävää edistymistä niillä ehdoilla, mitkä ovat Suomelle tärkeitä. — Kiitos.

17.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä jatketaan nyt keskustelua, mitä tuossa kyselytunnilla jo harjoitettiin, kun puhuttiin Euroopan unionin taseisista elvytysoh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

jelmista ja valtaisista lainanottovaltuuksista, joita siellä ollaan asteittain rakentamassa, lainanotto-ohjelmista. Nyt puhutaan Suomen tasolta, ja on hyvä käydä tätä keskustelua.

Me kaikki tiedämme, että vakaa talous, kestävä talous, pohjautuu siihen, että ei harrasteta holtitonta velanottoa, ja Suomi on nimenomaan tässä suhteessa toiminutkin kansainvälisesti esimerkillisesti, ja nyt me tietysti rinnastamme tätä ennen kaikkea unionimaihin. Mutta toisinkin päin asia on: meidän ei pidä myöskään tehdä velanotosta jotakin sellaista, että me vain arvioimme julkista taloutta ja sen toimivuutta tästä velka-asteesta tai velkaantumisesta liikkeelle lähtien. Meidän täytyy arvioida julkista taloutta kokonaisuutena ja myöskin katsoa yhteiskunnan kokonaiskehityksen kannalta sitä, mitä tarkoittaa velanotto, jos sillä on selkeitä esimerkiksi talouskasvuun positiivisesti vaikuttavia vaikutuksia ja yli-päättään myöskin yhteiskunnan reaaliseen kilpailukykyyn liittyviä vahvistavia tekijöitä.

On hyvä muistaa, että Suomessa kansainvälisesti verrattuna tämä nettovelka-aste ei ole kuitenkaan hälyttävä tällä hetkellä. Se on kertonut hyvästä taloudenpidosta, minkä vuoksi me myöskin saamme kansainvälisiltä markkinoilta halpakorkoista lainaa selkeästi helpommin kuin monet muut maat. Meillä on pystytty täyttämään Emu-kriteerit pitkälle näihin vuosiin asti harvojen EU-maiden joukossa — Viro, Luxemburg ja Suomi ovat olleet ne, jotka ovat ne Emu-kriteerit täyttäneet. Ja kun huomioidaan tässä julkisessa taloudessa kokonaisuutena myöskin lakisääteiset eläkerahastot, jotka Suomessa ovat OECD:n tilastojen mukaan maailman suurimmat — yhdelläkään maalla lakisääteiset eläkerahastot eivät kansantuotteeseen suhteutettuna ole niin suuret kuin Suomessa — niin meillä on tiettyä voimavaraa, joka kertoo siitä, että taloudenpitoa on hyvin hoidettu.

Se näissä kaikissa keskusteluissa tänään, painavissa puheenvuoroissa, on tullut esille, että nyt kun me puhumme tästä velkaantumisesta ja myöskin näistä lainanottovaltuuksista, jotka tässä esityksessä ovat esillä, me puhumme aidosti kriisitilanteesta, täydellisesti poikkeuksellisesta kriisitilanteesta, joka on yli käytävä. Julkisen talouden on tultava tähän nyt koko yhteiskuntaa avittamaan, että me selviämme tästä kriisistä ylitse, ja silloin se normaali talouspoliittinen keskustelu, jota käydään siitä, mikä on järkevä velka-aste ja kuinka kannattaa ylläpitää tasapainoa julkisessa taloudessa, ei tässä yhteydessä päde, ja se täytyy katsoa suhteessa eurooppalaiseen keskusteluun ja suhteessa suomalaiseen keskusteluun.

Se, mikä on tietysti olennaista, on se, mihin se raha käytetään. Jos se käytetään vain budjetin yleiseen katteeseen ilman selkeätä tarkoituksenmukaisuusharkintaa, niin siinä täytyy olla kriittinen, mutta kuten tässä nyt on tuotu esille, [Puhemies koputtaa] niin me nimenomaan tähtäämme siihen, että me [Puhemies koputtaa] pyrimme tukemaan tulevaisuusinvestointeja, tukemaan talouskasvua pidemmällä juoksulla. [Puhemies: Aika!] Se on oikeaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että on 5 minuuttia aikaa etukäteen varattuun aikaan ja on viisi puheenvuoroa, ja sen jälkeen tämä asia siirtyy käsittelyyn päivän muitten asioitten jälkeen.

17.31 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Olen nopea. — Pyysin tämän puheenvuoron lähinnä siksi, ettei nyt jäisi ihan väärää käsitystä. Mielestäni minä olen muuten tänä keväänä hyvinkin usein kiittänyt oppositiota siitä, että meidän olemme hoitaneet tätä kriisiä kohtuullisesti yhteisvoimin, ja kyllä varsinkin alkuvaiheessa kokoomuskin kovasti sanoi, että hallitus hoitaa asiaa hyvin ja uskottavalla tavalla. Mielestäni tässä tilanteessa, kun meillä on tällainen kansallinen ja kansainvälinen ja koko maapalloa koskettava valitettava krii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

si, onkin tärkeää, että pystymme asioita viemään eteenpäin myös yhteisvoimin. Näin on tapahtunut.

Puhemies! Se ei poista sitä, että kun oppositio alkaa varmasti tehtävänkuvansa mukaisesti kritisoidaan hallitusta esimerkiksi talouspoliittisista linjavalinnoista, niin kyllä siinä vaiheessa täytyy myös voida sanoa se toinen sana. Mielestäni kokoomuksen täytyy tietenkin muistaa siinä suhteessa myös omat esityksensä. Katsoin pelkästään jo tällä viikolla tehtyjä muutosesityksiä lisätalousarvioon, siinä varmasti useita satoja miljoonia esitetään lisävoimavaroja — puhumattakaan aiemmista lisätalousarvioista, monta sataa miljoonaa, ja tosiaan silloin joulun alla miljardi. Se tietenkin hämmentää meitä, puhemies, luonnollisesti, kun samaan aikaan joku edustaja on televisiossa ja kritisoi kovasti, että hallitus ottaa velkaa. Tästä oli kysymys siinä, mitä sanoin.

Kaiken kaikkiaan olen sitä mieltä, että tänä keväänä ollaan pystytty monia asioita myös yhteisvoimin viemään eteenpäin, ja se on mielestäni tärkeää tässä myös todeta.

17.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Mietin tuossa kovasti, voinko puhua, mitä ajattelin puhua, koska tämä paikka, jossa puhun, on kovin julkinen, mutta sanon kuitenkin, mitä aion sanoa.

Tässä on myös positiivisen kehityksen mahdollisuus olemassa, jos kaikki osuu kohdalleen. Tietysti ensimmäinen ja tärkein asia on, että tästä koronaviruksesta selvittäisiin ja että tämän rokotteen saaminen aikaistuisi. Sitten iso, positiivinen perustekijä tässä on tietysti valtionvelan budjettivaikutusten puuttuminen, eli lisävelanotolla on jopa positiivinen vaikutus tällä hetkellä valtion budjettiin. Eli tätä velanottoa ei nyt juuri tällä hetkellä kannata niin paljon pelätä, että lähdettäisiin tässä heti joihinkin menojen leikkauksiin tai verojen korotuksiin tappamaan talouden mahdollisuuksia. Sehän ei olisi viisasta tässä tilanteessa missään mielessä. Kun vielä tehdään sopivat rakenteelliset uudistukset — sote-uudistus, sotu-uudistus ja työmarkkinoiden ja työelämän uudistuksia — niin tämä kehitys voi olla oikeinkin hyvä tässä lähivuosina, myöskin näitten valtavien finanssi- ja rahapoliittisten elvytystoimien ansiosta, joita koko maailmassa nyt tapahtuu ja jotka ovat aivan ennennäkemättömiä.

Lisäksi uskon, että yritykset ja yrittäjät käyttäytyvät hiukan toisella tavalla jatkossa. Investointilaskelmat tehdään entistä tarkemmin ja pyritään myöskin suurempaan tuottavuuteen kaikilla keinoilla. Myöskin se on merkityksellinen asia työn tuottavuuden tehostamisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tuo enintään 30 minuuttia on kulunut, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.35.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.06.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn 3. asiakohdan käsittelyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

18.06 Petteri Orpo kok: Arvoisa herra puhemies! Harmi, että edustajat Viitanen ja Koskinen eivät ole enää paikalla. Olisin vain halunnut todeta heille tämän seuraavan asian. Toki he voivat sen sitten pöytäkirjoista lukea.

He viittasivat esimerkiksi meidän vaihtoehtobudjettiin ja siinä tehtyihin esityksiin veron keventämisestä. Se meidän vaihtoehtobudjetti oli kokonaisuus. Se rakennettiin erittäin huolella, siinä käytettiin eduskunnan tietopalvelua, ja he arvioivat sen kokonaisuuden niin, että niillä työllisyystoimilla, jotka olivat siinä pohjalla, syntyisi niin paljon uusia työpaikkoja, että se mahdollisti sen, että me pystyimme tekemään myöskin miljardin euron ansiotulojen veronkevennyksen osana sitä pakettia. Se paketti oli tasapainossa, ja edelleenkin pystyn sitä suoraselkäisesti puolustamaan. Se, mitä siitä heidän kannattaa myöskin lukea, kun sitten aikanaan sen varmasti hankkivat, on se, että siellä ovat oikeasti ne työllisyystoimet. Silloisen arvion mukaan ne olisivat tuottaneet noin 60 000 uutta työpaikkaa. Jos niitä toimia olisi silloin tehty, aloitettu niiden tekeminen, niin Suomen valmius ottaa tämä koronakriisi nyt vastaan olisi ollut aivan erilainen. Edelleenkin tähän samaan viitaten totean sen, että hallituksen pitäisi nyt pikapikaa jatkaa sitä jo pääministeri Rinteen aikana aloitettua ja työministeri Harakan aikana pohjustettua työtä, jossa haetaan näitä työllisyystoimia. Sitä ei voi lykätä sinne tulevaan budjettiriiheen, niin että siellä sitten käynnistetään jotain tai suunnitellaan jotain, vaan sinne pitäisi valmistella selkeät toimet, jotka voidaan siellä päättää ja joista lainsäädäntöhankkeet lähtevät liikkeelle. — Kiitos.

18.08 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Aivan lopuksi — vaikka edustaja Viitanenkin on ehtinyt poistua — vielä tähän ikään kuin kritiikkiin, joka koskee kokoomuksen toimintaa ja talouspolitiikan linjaa tämän kriisin aikana. Tässä on nyt tärkeää erottaa kaksi asiaa toisistaan. Tämän akuutin kriisin hoitamisesta olemme kuitenkin myös antaneet kiitosta hallitukselle, varsinkin tästä epidemian hoidosta, mutta se, mihin olemme kiinnittäneet huomiota, on se, miten tämä hallitus on hoitanut tätä taloudellista kriisiä. Toimet ovat tulleet jälkijunassa, on ollut ristiriitaisuuksia näiden toimien välillä, ja olemme sitten esittäneet uusia toimia ja myös korjauksia. Tältä osin on tärkeää, että erotetaan nämä lyhyen ajan kriisitoimet ja vastaavasti taas sitten pitempiaikainen julkisen talouden hoitaminen. Kun tästä nyt mennään eteenpäin, niin hallituksella on tärkeä paikka budjettiriihessä aloittaa näiden päätösten tekeminen. Niin kuin täällä on aikaisemmin todettu, työllisyystoimia on siirretty eteenpäin nyt koko ajan, ensin kevään kehysriihestä tuonne eteenpäin. On tärkeää pitää huolta siitä, että nyt syksyllä niitä päätöksiä saadaan aidosti tehtyä, koska kuitenkin niitten valmisteluun menee aikaa ja taas vastaavasti myös menee aikaa ennen kuin ne ryhtyvät vaikuttamaan, eli itse asiassa niiden tekemisellä on jo varsin kova kiire, ja tältä osin se viesti hallitukselle on aivan selvä.

Herra puhemies! Totean vielä loppuun, että vastaavasti näiden työllisyystoimien ja kilpailukykyyn kohentamisen osalta on tärkeää, että hallitus peruu näitä vastuuttomia menolisäyksiään, joita hallitusohjelmaan on tehty, ja pitää sitä kautta huolta myös julkisen talouden kestävydestä, koska kyllä tulevana vuosina, kun tämä kriisi on ohi, meillä on joka tapauksessa edessä valtavan kokoinen urakka meidän isänmaamme talouden sopeuttamisessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.